

Estrena històrica falsa

Labutxaca d'Ed. 62 ha incorporat la versió anotada que Ferran Toutain va fer d'*El roig i el negre* ("Biblioteca Pompeu Fabra", 2004), i ho aprofita per corregir-li el plural italià *carbonaros*, del mot *carbonaro*. Els responsables de labutxaca sí que saben que el plural és *carbonari*. El que desconeixen és que, contra el que escriu Toutain en una altra nota, *Hernani*, de Víctor Hugo, no es va estrenar el dia 6 de febrer del 1830, sinó el 25. Ho indiquen les edicions originals de la novel·la publicades per la Bibliothèque de la Pléiade, Le Livre de Poche Classique i Folio Classique, les tres edicions de referència; les biografies de Víctor Hugo i les històries del romanticisme. Parlem de la famosa batalla d'*Hernani*, entre neoclàssics i romàntics, provocada per l'estrena de l'obra a la Comèdia Francesa.

Coedició castellana inexistent

Enciclopèdia.cat diu que Anagrama "coedita amb l'Editorial Empúries traduccions en versió catalana i castellana". No, només les coedita en català.

Definició il·legal

El DIEC2 manté la delirant definició que el DIEC1 va fer del mot *estupefaent*: "Producte que crea addicció susceptible de tràfic il·legal i objecte de repressió." Una, l'adjectiu *susceptible* és, aquí, impropí. *Susceptible* indica "capaç d'admetre una modificació, una impressió", i aquí, res d'això. Dues, per un error de puntuació –l'absència d'una coma entre *addicció* i *susceptible*– diuen que el que és "susceptible" de tràfic il·legal és l'addicció. Calia, doncs, posar-hi la coma, o dir clarament que el producte és objecte de tràfic il·legal i, després, que crea addicció. Tres, es reprimeix una rebel·lió, un impuls, els abusos, però no una activitat il·legal. I quatre, la construcció "i objecte de repressió" indica que el que és objecte de repressió és l'addicció. Per tant, calia escriure "i que és objecte de repressió".

"A tot vent" acull la història de la Catalunya industrial novel·lada per Francesc Cabana

Els dos primers volums de la sèrie van aparèixer a la col·lecció de no ficció "Perfils", però ara Proa ha decidit de traspasar-la a la col·lecció literària "A tot vent", amb l'objectiu de remarcar el valor narratiu de l'obra. Fa tres anys, Francesc Cabana (Barcelona, 1934), l'historiador de la Catalunya industrial, va adoptar per primera vegada el to narratiu de la ficció documentada amb el llibre *Els anys de l'estraperlo* (2005), que Proa va col·locar a la col·lecció "Perfils". Publicat el llibre, l'editor, Isidor Cònsul, li va plantejar el repte d'explicar, de manera àgil i divulgativa, i amb l'ajut de personatges de ficció, com és que Catalunya havia estat capdavantera en la Revolució Industrial durant el segle XIX, sense tenir matèries primeres. Seria un seguit de títols que precedirien *Els anys de l'estraperlo*. Cabana va acceptar el repte i el primer fruit del projecte va ser *El cabaler de la Cerdanya*, que abastava el període 1844-1875 i que va aparèixer l'any passat, també a "Perfils". Ara acaba de publicar un nou volum, *Les catedrals del cotó*. S'ocupa del període 1876-1905 i és el títol que ha fet entrar la sèrie a la col·lecció "A tot vent". Els restants seran *Por i diners* (1906-1923) i *Del foc a les brases* (1924-1938).

"Jo m'havia passat quaranta anys –ens diu Francesc Cabana– fent llibres de referència, llibres que es posen en un prestatge, i que són bàsicament de consulta. I arriba un moment que tinc ganes de fer llibres que no facin por al lector corrent, perquè molts lectors, quan hi veuen estàdfstiques, s'espanten. És a dir, llibres que es puguin llegir al metro o a l'autobús."

Francesc Cabana, a banda de consultar els documents indispensables per a poder fer, amb tot el rigor i la precisió possibles, la història industrial i empresarial de la Catalunya del XIX, ha llegit moltes publicacions de l'època, periòdiques o no –i també informes confidencials, com ara els que elaboraven els cònsols– i, gràcies al material recollit i estudiat, es va veure capaç de completar-la amb la història social i política.

A partir d'unes relacions familiars que estableix entre els protagonistes de la sèrie –ficticis però versemblants, precisa– va reportant els episodis clau de la història, "tal com els veuen ells i la veig jo", ens diu. La Catalunya que Cabana ha volgut divulgar és una Catalunya emprenedora, no pas de quatre grans personatges excepcionals, sinó de milers de persones, de tota una societat civil de menestrals i petits burgesos que es mou i que floreix per tot el país, no tan sols a Barcelona.

"Convé animar-nos", ens diu. "Estem –pensa– una mica desanimats en conjunt i és bo de mirar enrere per veure com ens en vam sortir de moments més dolents, quan, tot i les dificultats polítiques i de manca de recursos naturals, la paraula *progrés* va transformar la societat catalana. Hi ha, per exemple, un fet en què cada vegada crec més: existeix una relació directa entre progrés econòmic i progrés cultural: quan Catalunya ha progressat econòmicament, ha progressat culturalment."

Francesc Cabana publica *Les catedrals del cotó*, nou títol de la sèrie "Cent anys que van transformar Catalunya".

Lluís Bonada